

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Asiel en Migratie

Vakbijlage Bureau Documenten

Al sinds 1994 doet Bureau Documenten van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) onderzoek naar (bron)documenten uit de hele wereld. Per jaar onderzoeken we meer dan 100.000 documenten op echtheid, oplopend tot 175.000 in 2024. Met die kennis dragen we bij aan een veilige samenleving. Deze Vakbijlage dient als leeswijzer bij de Verklaring van Onderzoek van Bureau Documenten.

Inhoudsopgave

1. Afnemers van onze diensten	2
2. Onze onderzoeken	2
3. Onze kennis	3
4. Borging van onze expertise	4
5. Bevindingen	4
6. Legalisatie	5
7. Verklaring van Onderzoek	6
8. Conclusies	7
9. Beperkingen	11
10. Internationale projecten	12
11. Beheer Documenten	12

1. Afnemers van onze diensten

Bureau Documenten voert onderzoek uit voor zowel nationale als internationale overheidsdiensten. Bureau Documenten is weliswaar onderdeel van de IND, maar werkt als adviseur op afstand van haar belangrijkste afnemers de Immigratie- en Naturalisatiedienst en gemeentes. Daarnaast worden documenten onderzocht op verzoek van de politie, Koninklijke Marechaussee, RDW en Nederlandse Ambassades in het buitenland. Voor al deze klanten geldt dat de echtheid van documenten die als bewijsmiddel door aanvragers worden overgelegd, essentieel is.

2. Onze onderzoeken

Elk document wordt door Bureau Documenten grondig en zorgvuldig onderzocht, ook in combinatie met andere en/of eerder door dezelfde persoon aangeleverde documenten. Afhankelijk van de beschikbaarheid van referentie- en vergelijkingsmateriaal en overige informatie worden documenten aan een combinatie van technisch, tactisch en empirisch onderzoek onderworpen.

2.1 Technisch onderzoek

Bij technisch onderzoek aan een document wordt onderzoek gedaan naar de verschillende productietechnieken en beveiligingskenmerken die in een document voorkomen. Onder technisch onderzoek wordt verstaan: het onderzoek aan echtheidskenmerken zoals watermerken en druktechnieken en ook aan waarmerken zoals stempelafdrukken en handtekeningen. Met dit onderzoek stellen we vast, of sluiten we uit, dat er sporen zijn van gewijzigde gegevens of vervalsing.

De gebruikte technieken worden vergeleken met beschikbaar referentiemateriaal. Is er geen referentiemateriaal beschikbaar, dan wordt vergeleken met eerder onderzochte documenten, zowel positief als negatief beoordeelde, en met informatie in referentiesystemen. Beveiligingskenmerken zijn per document verschillend in soort en in aantal.

Voorbeelden van technische onderzoeksvragen zijn:

- Heeft het document het juiste watermerk?
- Is het document gedrukt of is het geprint met een printer?
- Zijn er wijzigingen of andere onregelmatigheden zichtbaar aan het document?
- Zijn de stempelafdrukken op het document gestempeld of nagebootst met een printtechniek?
- Is de pasfoto origineel aangebracht of is die vervangen?

Gebruikte apparatuur bij technisch onderzoek

Technisch onderzoek wordt door ons uitgevoerd met verschillende apparatuur. De apparatuur van *Foster & Freeman (VSC8000/HS)* en *Projectina (Spectra Pro)* wordt onder andere gebruikt om verschillende, op het oog dezelfde, inktten te onderscheiden door met filters en lichtkleuren te variëren. De *Leica (M80) microscopen* vergroten van 8 tot 100 keer. De *Hirox digitale microscoop (HRX-01)* vergroot van 70 tot maximaal 700 keer, waardoor zeer gedetailleerd naar elementen op documenten gekeken kan worden. Het *Electro Statisch Detectie Apparaat (ESDA)* kan doordrukschrift op verschillende ondergronden zichtbaar maken.

Schrijfmachine- en handschriftonderzoek

Bij Bureau Documenten doen we handschriftvergelijkingsonderzoek enkel als integraal onderdeel van het documentonderzoek. Dit betekent dat bijvoorbeeld handtekeningen van een ambtenaar worden vergeleken met referentie- en/of vergelijkingsmateriaal. De bevindingen van de handtekeningvergelijking worden meegenomen in de beoordeling van het document. Bij schrijfmachineonderzoek gaat het erom vast te stellen of de

machineschriftproducties door dezelfde schrijfmachine zijn geproduceerd. Bureau Documenten heeft expertise in huis om dit soort onderzoek te doen en zet deze in bij nader onderzoek aan documenten.

Fotovergelijkonderzoek

Indien IND'ers tijdens werkzaamheden geconfronteerd worden met (pas)foto's op documenten of social media waarbij twijfel bestaat of de gelaatskenmerken wel of niet overeenkomen, kan Bureau Documenten de foto's vergelijken. De onderzoeks-mogelijkheden zijn afhankelijk van de kwaliteit en kwantiteit van de foto's. Onderzoeksvraag op basis van twee foto's kan zijn: betreft dit dezelfde persoon? Of: betreft dit verschillende personen? Afhankelijk van de situatie kunnen beide resultaten fraude betekenen. In de Vakbijlage Fotovergelijking wordt fotovergelijkonderzoek verder toegelicht.

2.2 Tactisch onderzoek

Zowel de verschijningsvorm van documenten, als de opmaak en afgifte hiervan kan in de loop van de tijd wijzigen. Ook de wet- en regelgeving met betrekking tot documenten kan wijzigen. Bureau Documenten informeert zich over gewijzigde verschijningsvormen, bevoegdheden van lokale functionarissen en van wijzigende lokale wet- en regelgeving. Dit gebeurt bijvoorbeeld in samenwerking met partners als het ministerie van Buitenlandse Zaken, de Nederlandse vertegenwoordigingen in het buitenland en de internationale DISCS partners. Bij dit onderzoek wordt onder andere onderzocht of de verschijningsvorm van het document overeenkomt met de datum waarop het is afgegeven. Onderzoek naar de verschijningsvorm in relatie tot opmaak en afgifte noemen we 'tactisch onderzoek'.

Op documenten worden (droog)stempelafdrukken, en/of zegels en/of handtekeningen aangebracht ter autorisatie. In sommige landen ligt de verantwoordelijkheid voor het produceren van autorisatiestempels bij de lokale kantoren. Specimen van nieuwe stempelafdrukken worden niet altijd gedeeld met hogere autoriteiten. Wanneer documenten gelegaliseerd zijn, betekent dit in principe dat de hogere autoriteit kennis heeft van de verschijningsvorm van de stempelafdrukken en handtekeningen van de lagere autoriteit en bijbehorende bevoegdheden. Het beoordelen hiervan is onderdeel van het tactisch onderzoek.

2.3 Empirisch onderzoek

In empirisch onderzoek wordt geprobeerd regelmatig te ontdekken in de waargenomen verschijnselen, om zo inzicht te krijgen en tot een algemeen geldende uitspraak te komen. Wij verzamelen op diverse manieren vergelijkingsmateriaal. Benadrukt wordt dat dit materiaal niet op basis van persoonsgegevens wordt geregistreerd, maar op basis van documentkenmerken. Door middel van empirisch onderzoek en patroonherkenning kan kennis over technische en tactische elementen in documenten worden uitgebreid. Hierbij geldt: hoe meer materiaal er voor handen is, hoe specifiek de beoordeling door Bureau Documenten.

2.4 Ontwikkeling

Bureau Documenten ontwikkelt innovatieve ondersteunende systemen waardoor er slimmer gewerkt kan worden. Eenvoudige en minder complexe zaken worden efficiënt afgehandeld. In de praktijk betekent dit dat van elk document een gedetailleerde kleurenscaan wordt opgeslagen, van positief beoordeelde documenten minder details geregistreerd worden en de beoordeling binnen 24 uur zichtbaar is in IND systemen. De technische ontwikkelingen binnen Bureau Documenten sluiten hierdoor aan bij één van de IND-ambities, namelijk slimmer werken. Hierdoor kan Bureau Documenten met bestaande capaciteit de instroom bijhouden.

3. Onze kennis

Bij Bureau Documenten werken documentdeskundigen die op het hoogste niveau zijn opgeleid om documenten te onderzoeken. Daarbij kan het gaan om brondocumenten zoals geboorteaktes, identiteitskaarten of huwelijksaktes, maar ook om documenten die in een asielprocedure zijn ingebracht, zoals arrestatiebevelen, gerechtelijke uitspraken, school- en medische (vaccinatie) documenten, kranten of oproepen voor de dienstplicht. Onze documentdeskundigen hebben jarenlange ervaring met documentonderzoek en zijn gespecialiseerd in een eigen aandachtsgebied.

Het terugdringen van identiteits- en documentfraude is een belangrijke taak van Bureau Documenten. Om daar goede uitvoering aan te kunnen geven, werken we nauw samen met andere landen en organisaties. Specifieke kennis over brondocumenten delen we met (internationale) controlerende overheidsinstanties in de database DISCS. Deze database, die sinds 1998 door Bureau Documenten is ontwikkeld, bevat technische echtheidskenmerken van buitenlandse brondocumenten, zowel in omschrijvingen als in afbeeldingen. Hoewel Bureau Documenten aanvankelijk de enige partij was die verantwoordelijk was voor invoer van de gegevens in DISCS, wordt er nu ook samengewerkt met landen als Canada, Australië, Noorwegen, de Verenigde Staten en Denemarken. Dichter bij huis dragen ook de RDW en het ministerie van Buitenlandse Zaken bij aan het vullen en up-to-date houden van DISCS. Interpol en Frontex verspreiden DISCS via hun eigen kanalen over de hele wereld.

Om onze kennis over te brengen op anderen, ontwikkelt en verzorgt Bureau Documenten trainingen, voorlichting en adviseert zij bij (inter)nationale opleidingen voor documentonderzoek aan bron- en reisdocumenten. We geven intern zowel e-opleidingen als fysieke opleidingen op basis-, gevorderd en expertniveau. Ook geven we in Nederland opleidingen aan overheidsinstanties zoals KMar, RDW, Politie, Douane en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Tevens verzorgt Bureau Documenten internationale trainingen. Daarover staat meer beschreven in hoofdstuk 10.

4. Borging van onze expertise

Om internationaal te kunnen opereren, is het belangrijk dat we onze kennis bijhouden en delen met anderen. Bureau Documenten heeft van kwaliteitsbewaking een speerpunt gemaakt.

4.1 Kwaliteitsbewaking

Bureau Documenten is lid van de Kwaliteitskring Documenten en Betaalmiddelen (KD&B). De 160 leden van deze kring zijn afkomstig uit diverse organisaties, maar houden zich allemaal bezig met forensisch-technisch documentonderzoek. KD&B stelt zich ten doel de kwaliteit van het deskundigenonderzoek aan documenten te bevorderen o.a. door het organiseren en faciliteren van bijeenkomsten waar kennisuitwisseling plaatsvindt tussen haar leden.

Daarnaast is Bureau Documenten lid van de EDEWG, European Document Expert Working Group. De EDEWG is onderdeel van het ENFSI, European Network of Forensic Institutes. De EDEWG houdt zich onder andere bezig met het uitwisselen van informatie en expertise, kwaliteitsbewaking van documentonderzoek, harmonisatie in onderzoeksmethoden en technieken, ring onderzoeken en samenwerken in R&D.

4.2 Opleidingen van onderzoekers en deskundigen van Bureau Documenten

De documentonderzoekers en -deskundigen van Bureau Documenten zijn tot op het hoogste niveau opgeleid om documenten te onderzoeken.

Om als documentonderzoeker bij Bureau Documenten te starten is een hbo forensische opleiding vereist of aantoonbaar hbo werk- en denkniveau met vergelijkbare ervaring. Onderzoekers volgen een intern traineeship gedurende zes maanden waarin zij leren om zelfstandig documentonderzoek uit te voeren. Het opleidingstraject benut e-learningmodules, serious game, training, (onderzoeks)opdrachten, gastsprekers, masterclasses, toetsing en examinering om aan de door Bureau Documenten gestelde eisen te voldoen. Aan het traject werken diverse ketenpartners en partijen mee om expertise over te dragen.

Voor documentonderzoekers organiseert Bureau Documenten jaarlijks een training om de expertise te behouden en vergroten. Een voorbeeld hiervan is de opleiding handtekening- en schrift-onderzoek die wordt georganiseerd met leden van het ENFHEX, European Network of Forensic Handwriting Experts, dat onderdeel uitmaakt van het ENFSI.

5. Bevindingen

Er wordt een Verklaring van Onderzoek opgesteld wanneer documenten negatief beoordeeld zijn. De verschillende resultaten van het technisch-, tactisch- en empirisch onderzoek worden gerapporteerd onder de kop “Controle”. Deze bevindingen kunnen geconstateerde feiten zijn, zoals “de basisgegevens zijn aangebracht met een printtechniek (toner)”. Andere bevindingen zijn het resultaat van weging van de feiten, zoals “De opmaak en afgifte wijkt af van het beschikbare vergelijkingsmateriaal”. De onderzoeksbevindingen worden gewogen om tot een conclusie te komen. De weging van de bevindingen is afhankelijk van verschillende factoren:

- de technische beschrijving van het specifieke document;
- het aantal en de kwaliteit van de echtheidskenmerken (hoe moeilijk zijn deze na te maken);
- de omvang van het vergelijkingsmateriaal (één specimen kan voldoende zijn);
- de betrouwbaarheid van het gehele vergelijkingsmateriaal;
- het vergelijkingsmateriaal uit de plaats van afgifte;
- het vergelijkingsmateriaal uit de periode van afgifte;
- de vastgestelde fraude aan het vergelijkingsmateriaal;
- lokale wetgeving en lokaal beleid;
- kennis verkregen door Factfinding-missies (FFM) naar het land van herkomst door onze documentdeskundigen;
- de waarde die aan de afwijking gehecht wordt (waarbij een gewijzigd geboorteadres in een geboorteakte anders wordt gewogen dan een gewijzigd documentnummer).

Deze lijst is niet limitatief. De positieve en negatieve elementen uit een combinatie van bovenstaande factoren worden gewogen door de documentdeskundige, waarna de hoogte van de waarschijnlijkheidsconclusie wordt bepaald.

6. Legalisatie

Veel documenten hebben na afgifte een legalisatieketen doorlopen. Vaak worden autorisaties door lokale ambtenaren gelegaliseerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken of het ministerie van Justitie, waarna de keten vervolgd wordt bij het ministerie van Buitenlandse Zaken van het land van herkomst van het document. Deze keten wordt in ieder land zelfstandig vastgesteld. De Nederlandse vertegenwoordiging in het buitenland krijgt over het algemeen regelmatig updates van de bevoegde legalisatieambtenaren op het ministerie van Buitenlandse Zaken van het gastland. De frequentie en de zorgvuldigheid van de updates verschilt per land. De updates worden door het ministerie van Buitenlandse Zaken in DISCS geplaatst.

Legalisatiemedewerkers op ministeries van Buitenlandse Zaken beschikken zelden over technische onderzoeksapparatuur en zijn vanwege ontbrekende documentdeskundigheid ook onvoldoende in staat om technische fraude te onderkennen. Hierdoor worden in Nederland soms gelegaliseerde documenten aangeboden die nooit afgegeven zijn door de lokale autoriteiten. Weinig landen beschikken over een gedigitaliseerd bevolkingsbestand, wat bij legalisatie geraadpleegd zou kunnen worden. Legalisatiemedewerkers op buitenlandse ambassades in Nederland die documenten uit hun land van herkomst bevestigen, stuiten vaak op dezelfde problemen.

Gelet hierop en gelet op ervaringen van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken zijn Nederlandse ambassades gestopt met het legaliseren van documenten. Zij willen geen schijnzekerheid creëren door het plaatsen van een Nederlandse legalisatie. Wanneer de Nederlandse ambassade in een land nog wel legaliseert, houdt dat niet automatisch in dat de documenten betrouwbaar zijn. Ondanks aanwezigheid van een legalisatie op een document kan dit door Bureau Documenten dus wel degelijk negatief beoordeeld worden. Bureau Documenten constateert met regelmaat wijzigingen/vervalsingen in gelegaliseerde documenten, evenals valse legalisaties.

Apostilles bevestigen alleen dat de ambtenaar die een document als laatste ondertekend heeft bevoegd is. Een apostille bevestigt nooit de inhoud van een document. Bureau Documenten treft met regelmaat valse of vervalste apostilles aan en ook echte apostilles op valse documenten.

7. Verklaring van Onderzoek

Logistiek van documentonderzoek

Nadat een document is onderzocht, wordt het onderzoeksresultaat verwerkt in het digitale dossier. Als er geen bijzonderheden zijn geconstateerd, dan worden de onderzoeksresultaten direct verwerkt.

Wanneer een document negatief wordt beoordeeld of wanneer er vermeldenswaardige bevindingen zijn, wordt door de document-onderzoeker altijd een Verklaring van Onderzoek opgemaakt. De Verklaring van Onderzoek wordt vervolgens aangeboden aan een documentdeskundige die het onderzoek en de conclusie van de documentonderzoeker beoordeelt. Indien de documentdeskundige de wijze van onderzoek, de inhoud van de verklaring en de conclusie bevestigt, stelt hij de Verklaring van Onderzoek digitaal definitief. Deze collegiale check vormt een vast onderdeel van het onderzoek om de kwaliteit van de adviezen te waarborgen. Pas als dit stadium is gepasseerd, komt de Verklaring van Onderzoek beschikbaar voor de overheidsdienst die het documentonderzoek heeft aangevraagd. De Verklaring van Onderzoek is een deskundigenbericht.

In de Verklaring van Onderzoek staat geen handtekening, omdat daartoe geen wettelijke verplichting bestaat. De namen van de documentonderzoeker en documentdeskundige zijn in het digitale systeem opgenomen.

Veel voorkomende termen

Onder de kop 'Controle' in de Verklaring van Onderzoek wordt puntsgewijs opgesomd wat de onderzoeker heeft vastgesteld. Dit betreft feitelijke informatie. Hieronder worden enkele veel voorkomende termen nader toegelicht.

Verschijningsvorm

Betreft zowel de layout als de productie-technieken en beveiligingstechnieken van het document vóórdat er persoonsgegevens zijn aangebracht en vóórdat dit geautoriseerd wordt. Ook specifieke elementen op documenten, zoals stempelafdrukken, hebben elk een eigen verschijningsvorm.

Opmaak en afgifte

De methoden en technieken die gebruikt zijn voor de invulling van het document en alle waarmerken die op het document ter autorisatie zijn aangebracht. Ook de verkrijgingsprocedure van een document en de bevoegdheid van een ambtenaar vallen hieronder.

Druktechniek

Ambachtelijk vakwerk voor massaproductie. Voorbeelden van druktechnieken zijn offset, hoogdruk, plaatdruk, zeefdruk.

Printtechniek en reproductietechniek

Afkomstig uit een digitale printer. Voorbeelden van print-technieken zijn inkjet- en tonerprinter.

(Volledige) kopie

Op een volledige kopie zijn geen originele elementen aangebracht zoals bijvoorbeeld een stempelafdruk, handtekening of datum.

Radering

Verwijdering van gegevens. Wij maken onderscheid tussen mechanische radering (wegkrassen van gegevens met een scherp voorwerp) en chemische radering (oplossen of wegwassen van gegevens met chemische middelen).

Waarmerken

Documenten worden voorzien van verschillende elementen om de herkomst te bevestigen, zoals afdrukken van inktstempels, handtekeningen, legeszegels, afdrukken van droogstempels en lakzegels.

Afdruk van een inktstempel

Onder inktstempel wordt het gereedschap verstaan waarmee afdrukken worden gemaakt. Een afdruk van een inktstempel is het op het document zichtbare resultaat.

Tardieve registratie

Registratie die niet binnen de wettelijke termijn heeft plaatsgevonden. De wettelijke termijn is meestal in het burgerlijk wetboek van het land van herkomst van het document vastgelegd en varieert per land.

Legalisatie

Hiermee kan elke stap in de legalisatieketen worden bedoeld, dus meer dan alleen de legalisatie door de Nederlandse ambassade in het land van herkomst van het document. Meestal wordt benoemd over welke legalisatie opmerkingen worden gemaakt.

Apostille

Landen die aangesloten zijn bij het Apostillevetrag mogen openbare documenten van de burgerlijke stand voorzien van een apostille, in plaats van een legalisatie. Voorwaarden voor apostilles staan op deze website: www.hcch.net/en/instruments/conventions/specialised-sections/apostille

8. Conclusies

Hoewel de wetgever het begrip authentiek gebruikt voor documenten, werkt dit mogelijk verwarrend. Authentiek betekent immers echt en betrouwbaar. Bureau Documenten heeft geconstateerd dat de authenticiteit van een document op drie punten wordt vastgesteld, het substraat (papier/kaartje) moet echt zijn, de invulling en ondertekening moet bevoegd gedaan zijn en de inhoud moet juist zijn. Om die reden spreekt Bureau Documenten niet over authenticiteit van documenten.

In een Verklaring van Onderzoek worden daarom in principe drie conclusies getrokken.

1. **Echtheid:** De eerste conclusie betreft de technische echtheid van het document. Dit houdt in dat wordt beoordeeld of het document voldoet aan de technische eisen van dit specifieke document. De conclusie over de echtheid van het document gaat uitdrukkelijk niet over de personalisering en de autorisatie.
2. **Opmaak en Afgifte:** De tweede conclusie betreft de opmaak en afgifte van het document. Hierin wordt beoordeeld of de variabele gegevens en de autorisatie(s) op de juiste wijze zijn aangebracht en of het echte en juiste autorisaties zijn.
3. **Inhoud:** De derde conclusie betreft de inhoud van het document. Bureau Documenten doet meestal geen uitspraak over de juistheid van de inhoud van een document omdat wij de feitelijkheid van de informatie in het document niet vast kunnen stellen.

8.1 Gradaties van conclusies

De in de Verklaring van Onderzoek te hanteren conclusies zijn gebaseerd op het bestuursrecht. Het betreft de gradaties: **mogelijk, zeer wel mogelijk, waarschijnlijk, hoogstwaarschijnlijk** en **met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid** (echt/niet echt). Iedere gradatie kan zowel door 'echt' als 'niet echt' gevolgd worden. Naast genoemde gradaties worden uiteraard de conclusies **echt, vals en vervalst gebruikt**. Uitleg (betekenis) van de genoemde conclusies staat hieronder opgenomen. Behalve de genoemde conclusies kan worden geconcludeerd dat het document frauduleus verkregen is, dus verkregen op basis van onjuiste andere documenten of valse informatie. Tenslotte is het ook mogelijk dat we geen uitspraak kunnen doen over de echtheid en/of opmaak en afgifte van een document omdat hiervoor voldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal ontbreekt. **Het document is dan wel volledig onderzocht.**

Voor elk van de drie conclusies (echtheid, opmaak en afgifte en inhoud) worden de genoemde gradaties gebruikt.

Soorten conclusies en gradaties in waarschijnlijkheidsconclusies:	Mate van zekerheid:
"echt", "vals", "vervalst", "frauduleus verkregen"	Absolute zekerheid
"met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid (niet)"	Bijna absolute zekerheid
"hoogstwaarschijnlijk (niet)"	Grote mate van zekerheid
"waarschijnlijk (niet)"	Behoorlijke mate van zekerheid
"zeer wel mogelijk (niet)"	Iets minder zekerheid dan de conclusie "waarschijnlijk"
"mogelijk (niet)"	Laagste vorm van zekerheid
"geen uitspraak"	Geen zekerheid

Wanneer we positief zijn over een document en dus niet meer energie dan nodig aan dat document willen besteden, beoordelen we dat document soms met "positief". Die conclusie 'positief' is niet zonder meer gelijk te stellen met 'echt'. Uit navraag en ervaring is gebleken dat het voor de ambtenaar die het document ontvangt binnen een procedure niet belangrijk is in welke gradatie een document positief beoordeeld is.

8.2 Toelichting op de conclusies

In de conclusies wordt verwezen naar specimen, referentiemateriaal en vergelijkingsmateriaal. Hieronder verstaat Bureau Documenten het volgende:

- "**Specimen**" staat voor voorbeelddocumenten die door de Nederlandse overheid of door ketenpartners waarmee bureau Documenten samenwerkt ontvangen zijn van de overheid in het land van herkomst.
- "**Referentiemateriaal**" wordt gebruikt wanneer specimina beschikbaar zijn. Dit kunnen zowel documenten als autorisaties en legalisaties betreffen, en ook andere door overheden verstrekte informatie.
- "**Vergelijkingsmateriaal**" wordt gebruikt na analyse en empirisch onderzoek van dit specifieke document of vergelijkbare documenten. Dat kunnen documenten zijn van hetzelfde type uit een andere periode of regio. Vervalste documenten kunnen eveneens als "vergelijkingsmateriaal" gebruikt worden, dit zijn immers echte documenten waaraan wijzigingen zijn aangebracht. Valse documenten worden eveneens als vergelijkingsmateriaal gebruikt.
- "**Gelet op het ontbreken van voldoende betrouwbaar vergelijkingsmateriaal**" wordt meestal gebruikt wanneer er geen uitspraak over het document gedaan wordt. Bureau Documenten gebruikt ook "**gelet op het beschikbare vergelijkingsmateriaal**". In dit laatste geval hebben we wel voldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal en wordt op basis hiervan vastgesteld dat geen uitspraak over de echtheid en opmaak en afgifte wordt gedaan.

Beoordeling van Echtheid

Wij concluderen met absolute zekerheid dat een document echt of vals is, wanneer specimina, of met specimen vergelijkbare informatie van de autoriteiten in het land van herkomst, aanwezig zijn. Wanneer deze niet aanwezig zijn, worden lagere waarschijnlijkheidsconclusies getrokken.

Een andere reden om een document als “vals” te beoordelen is op grond van feitelijke of technische onmogelijkheden. Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan een document uit de “Republiek Suriname” uit 1960, toen de “Republiek Suriname” niet bestond. Ook een document uit de Tweede Wereldoorlog, geproduceerd met een inkjetprinter, wordt beoordeeld als “vals”.

Een ongeautoriseerde wijziging in een document of een vals element op een ‘echt’ document kan leiden tot de conclusie ‘vervalst’.

Alleen documenten die na onderzoek echt of “met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid” echt bevonden worden, worden als “vervalst” beoordeeld als er een ongeautoriseerde wijziging is aangebracht. Soms treffen we wijzigingen aan in documenten die na onderzoek niet “echt” of “met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid” echt bevonden worden. Deze worden niet “vervalst” genoemd. Bij dergelijke wijzigingen wordt een negatieve conclusie geformuleerd over de opmaak en afgifte.

Echt
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
Hoogstwaarschijnlijk echt
Waarschijnlijk echt
Zeër wel mogelijk echt
Mogelijk echt
Geen uitspraak
Mogelijk niet echt
Zeër wel mogelijk niet echt
Waarschijnlijk niet echt
Hoogstwaarschijnlijk niet echt
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
Vals/vervalst

Beoordeling van Opmaak en afgifte

Zonder specimina van de handtekening en/of stempelafdruk wordt absolute zekerheid over de bevoegdheid van de verstrekende ambtenaar niet gegeven. Van documenten die niet conform de nationale wet- en regelgeving zijn verstrekt, wordt de opmaak en afgifte negatief beoordeeld zelfs wanneer hierop autorisaties staan waarvan specimina handtekeningen en stempelafdrucken beschikbaar zijn. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer een registratienummer verwijst naar een bepaalde afgiftelocatie, maar het document is niet afkomstig uit die afgiftelocatie.

Wanneer wordt vastgesteld dat een document met een grote mate van zekerheid niet is opgesteld en afgegeven door bevoegde

autoriteiten, is de echtheid van dit document niet meer relevant. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer documenten gestolen zijn of niet ambtshalve zijn afgegeven (op de markt gekocht). Een document kan zijn afgegeven en geautoriseerd door iemand die hiertoe niet (meer) bevoegd was. Technisch is het document in orde. Tactisch is dit niet het geval. Het feit dat de gegevens op een “origineel papier” zijn aangebracht doet niet meer ter zake aangezien (met grote mate van zekerheid) vastgesteld is dat het document onjuist is opgesteld en afgegeven. In dergelijke gevallen wordt de conclusie over echtheid meestal samengevoegd met de conclusie over de opmaak en afgifte van het document.

Bevoegd
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
Waarschijnlijk bevoegd
Zeër wel mogelijk bevoegd
Mogelijk bevoegd
Geen uitspraak
Mogelijk niet bevoegd
Zeër wel mogelijk niet bevoegd
Waarschijnlijk niet bevoegd
Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
Niet bevoegd/frauduleus verkregen

Beoordeling van Inhoud

In de meeste gevallen wordt geen uitspraak over de inhoud gedaan. In gevallen waarin bijvoorbeeld meerdere documenten van één persoon worden overgelegd met tegenstrijdige informatie met betrekking tot geboortedatum, of ouders, kan een opmerking worden opgenomen. Ook kan een negatieve uitspraak gedaan worden over de inhoud. Dit kan ook voor documenten waarin aantoonbaar onjuiste feiten zijn opgenomen. Verder komt het in de praktijk voor dat correcte gegevens van personen in documenten worden opgenomen, terwijl deze documenten op onofficiële wijze door ongeautoriseerde personen zijn afgegeven. Wij stellen ons op het standpunt dat documenten die niet goed zijn, nooit de gegevens die erin staan, kunnen bevestigen.

Neutraal advies

Er wordt alleen ‘neutraal advies’ ingevuld als echtheid, opmaak en inhoud alle drie de conclusie ‘geen uitspraak’ hebben gekregen. In dit geval is het document wel volledig onderzocht en heeft het document juist door het onderzoek een neutraal advies gekregen. Dit kan ook betekenen dat er wel positieve en/of negatieve elementen in het onderzoek zijn aangetroffen, maar dat deze niet dusdanig zwaar wegen, of tegen elkaar wegvallen, waardoor er geen positieve of negatieve conclusie volgt. In het geval van een neutraal advies geeft Bureau Documenten dus geen negatief, maar ook geen positief oordeel over het document.

Voorbeelden beoordeling

Voorbeeld 1

- Bureau Documenten onderzoekt een identiteitskaart met echtheidskenmerken
- Bureau Documenten heeft geen specimen van het document
- Alle echtheidskenmerken zijn aanwezig
- Het document heeft een documentnummer
- Bij Bureau Documenten is informatie beschikbaar dat dit documentnummer hoort bij een stad
- Het document is afgegeven in een andere stad
- Op het document staat een afdruk van een inktstempel
- Bureau Documenten heeft specimen van de afdruk van die inktstempel uit dezelfde periode

	Echt
X	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
	Hoogstwaarschijnlijk echt
	Waarschijnlijk echt
	Zeer wel mogelijk echt
	Mogelijk echt
	Geen uitspraak
	Mogelijk niet echt
	Zeer wel mogelijk niet echt
	Waarschijnlijk niet echt
	Hoogstwaarschijnlijk niet echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
	Vals/vervalst
	Bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
	Waarschijnlijk bevoegd
	Zeer wel mogelijk bevoegd
	Mogelijk bevoegd
	Geen uitspraak
	Mogelijk niet bevoegd
	Zeer wel mogelijk niet bevoegd
	Waarschijnlijk niet bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
X	Niet bevoegd/frauduleus verkregen

Het document is met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt, maar dit is niet meer relevant, nu het door een vervalsers is ingevuld en afgegeven. In de Verklaring van Onderzoek wordt opgenomen: Het document is niet bevoegd opgemaakt en afgegeven. Dezerzijds kan niet worden vastgesteld of het document inhoudelijk juist is. Het advies in INDiGO is negatief aangiftewaardig.

Voorbeeld 2

- Bureau Documenten onderzoekt een handgeschreven brief op commercieel verkrijgbaar papier
- Het document is ondertekend met een handtekening en naam
- Het document heeft een stempelafdruk waarin een functie van de ondertekenaar staat
- De naam en functie zijn met open bron onderzoek te vinden
- Er is geen referentie- of vergelijkingsmateriaal van de ondertekenaar beschikbaar
- Wanneer een naam en functie op internet te vinden zijn, zijn deze ook voor vervalsers te vinden

	Echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
	Hoogstwaarschijnlijk echt
	Waarschijnlijk echt
	Zeer wel mogelijk echt
	Mogelijk echt
X	Geen uitspraak
	Mogelijk niet echt
	Zeer wel mogelijk niet echt
	Waarschijnlijk niet echt
	Hoogstwaarschijnlijk niet echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
	Vals/vervalst
	Bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
	Waarschijnlijk bevoegd
	Zeer wel mogelijk bevoegd
	Mogelijk bevoegd
X	Geen uitspraak
	Mogelijk niet bevoegd
	Zeer wel mogelijk niet bevoegd
	Waarschijnlijk niet bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
	Niet bevoegd/frauduleus verkregen

In de Verklaring van Onderzoek wordt opgenomen: Gelet op het ontbreken van voldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal kan niet worden vastgesteld of het document echt is en bevoegd is opgemaakt en afgegeven. Dezerzijds kan niet worden vastgesteld of het document inhoudelijk juist is. Het advies in INDiGO is neutraal advies.

Voorbeeld 3

- Bureau Documenten onderzoekt een geboorteakte
- Het hele document is geprint met een tonerprinter op wit papier en bevat geen echtheidskenmerken
- Het geboortjaar is weggekrast en er is met pen een nieuw geboortjaar bijgeschreven
- Ook het persoonsnummer is op die manier gewijzigd
- De wijzigingen zijn niet gewaarmerkt door de afgevende autoriteit
- Het document is voorzien van een stempelafdruk en een handtekening
- Bureau Documenten heeft onvoldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal van deze stempelafdruk en handtekening

	Echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid echt
	Hoogstwaarschijnlijk echt
	Waarschijnlijk echt
	Zeër wel mogelijk echt
	Mogelijk echt
X	Geen uitspraak
	Mogelijk niet echt
	Zeër wel mogelijk niet echt
	Waarschijnlijk niet echt
	Hoogstwaarschijnlijk niet echt
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet echt
	Vals/vervalst
	Bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid bevoegd
	Hoogstwaarschijnlijk bevoegd
	Waarschijnlijk bevoegd
	Zeër wel mogelijk bevoegd
	Mogelijk bevoegd
	Geen uitspraak
	Mogelijk niet bevoegd
	Zeër wel mogelijk niet bevoegd
	Waarschijnlijk niet bevoegd
X	Hoogstwaarschijnlijk niet bevoegd
	Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid niet bevoegd
	Niet bevoegd/frauduleus verkregen

In de Verklaring van Onderzoek wordt opgenomen: Gelet op het ontbreken van voldoende, betrouwbaar vergelijkingsmateriaal kan voor wat betreft de echtheid van het document geen uitspraak worden gedaan. Gelet op de ongeautoriseerde wijzigingen is het document hoogstwaarschijnlijk niet in deze gewijzigde staat opgemaakt en afgegeven door daartoe bevoegde autoriteiten. Dezerzijds kan niet worden vastgesteld of het document inhoudelijk juist is. Het advies in INDiGO is negatief aangiftewaardig.

8.3 Toepasbaarheid van de conclusies

Er wordt geen uitspraak over de bruikbaarheid van het document gedaan, omdat iedere afnemende dienst verschillend beleid heeft voor de bruikbaarheid van documenten. Bureau Documenten is adviseur en het is aan de geadviseerde om te beoordelen of het document met de door ons gegeven conclusies bruikbaar is voor de procedure waarin het als bewijsmiddel is overgelegd of ingenomen. Een tardieve geboorteregistratie kan bijvoorbeeld door Bureau Documenten als “echt” worden beoordeeld, maar de behandelend ambtenaar kan op basis van het dossier besluiten om geen waarde te hechten aan de inhoud van het document. In het dossier kan bijvoorbeeld een verklaring van de “ouder” zitten, waarin deze enkele jaren geleden verklaarde geen kinderen te hebben.

Elke Verklaring van Onderzoek is openbaar. In de Verklaring van Onderzoek wordt vermeld welke bijzonderheden zijn vastgesteld in het onderzochte document. De omschrijving van deze bijzonderheden wordt doorgaans niet in detail weergegeven en is soms summier. Dit is een bewuste keus van Bureau Documenten. De reden hiervoor is dat de informatie die aan de omschrijving ten grondslag ligt in nieuwe vervalsingen wordt teruggevonden en daarmee is niet openbaarmaking noodzakelijk voor de veiligheid van de Staat en de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten. Bovendien is sommige informatie vertrouwelijk verkregen van de autoriteiten van het land van herkomst van het document, en is Bureau Documenten te verstaan gegeven dat op de vertrouwelijkheid van de desbetreffende informatie wordt gerekend. Wanneer een Verklaring van Onderzoek wordt gebruikt in een procedure, heeft de behandelend ambtenaar een **vergewisplicht**, waarbij die door kritische lezing moet begrijpen wat in de verklaring staat. De behandelend ambtenaar kan zich in beginsel door het lezen van deze Vakbijlage en de Verklaring van Onderzoek informeren over de terminologie, algemene inhoud en structuur van het documentonderzoek. De IND laat aanvullend hierop vanaf 1 januari 2022 bij negatief beoordeelde documenten het vergewissen, waarbij de onderliggende informatie wordt betrokken, uitvoeren door Team Onderzoek en Expertise Land en Taal van de IND.

Indien behoefte bestaat aan een nadere toelichting op een documentonderzoek kan een documentonderzoeker of documentdeskundige, bij uitzondering, als **getuige-deskundige** ter terechtzitting optreden. In dat geval kan contact worden opgenomen met Bureau Documenten, via burdoc.onderzoek@ind.nl. In verband met de werkdruk kan niet aan ieder verzoek gehoor gegeven worden.

9. Beperkingen

Alle originele documenten kunnen technisch onderzocht worden. Er zijn wel beperkingen.

9.1 Ontbreken van vertalingen

Bureau Documenten stelt als voorwaarde dat originele documenten met vertaling worden aangeboden. Dat is niet omdat documentonderzoekers de betreffende taal niet machtig zijn maar om interpretaties uit te sluiten. Documentonderzoekers zijn immers geen beëdigd vertaler. Het ontbreken van een vertaling beperkt de onderzoeksmogelijkheden. Tactische informatie is moeilijker te interpreteren zonder vertaling. Documenten uit landen met afwijkende jaartelling en andere lettertekens dan de Gregoriaanse, kunnen zonder vertaling voornamelijk op technieken beoordeeld worden. Er zijn situaties waarin zonder vertaling niet duidelijk is welke stempelafdrukken en handtekeningen geplaatst zijn voor autorisatie, en welke voor legalisatie. Het is de verantwoordelijkheid van de aanbieder van de documenten om originele documenten met een vertaling aan te leveren voor onderzoek. Bureau Documenten vertaalt niet zelf en laat ook geen documenten vertalen.

9.2 Ontbreken van vergelijkingsmateriaal

Sommige documenten worden lokaal opemaakt en afgegeven en soms ook lokaal geproduceerd. Bureau Documenten beschikt over veel vergelijkingsmateriaal. Wanneer dit ontbreekt en er geen verificatiemogelijkheden zijn of deze geen resultaat opleveren, kan niet altijd een uitspraak worden gedaan over de echtheid of over opmaak en afgifte van een document. Van lokale autoriteiten is niet altijd betrouwbaar vergelijkingsmateriaal beschikbaar. Wanneer documenten geautoriseerd zijn door een onbekende lokale ambtenaar of politieagent, wordt over de opmaak en afgifte van dergelijke documenten evenmin een uitspraak gedaan. De documenten worden wel onderzocht. Indien er bijzonderheden worden aangetroffen op een document waarvan de echtheid beoordeeld wordt als “geen uitspraak” kunnen deze bijzonderheden leiden tot een negatieve conclusie. Hierbij kun je bijvoorbeeld denken aan een gewijzigde geboortedatum waarbij andere inkt is gebruikt voor de wijziging dan voor de overige informatie in dat document.

9.3 Ontbreken van het originele document

Soms ontvangen we vertalingen waaraan een kopie van een document gehecht is. Ook komt het voor dat door een Nederlandse gemeente gewaarmerkte kopieën van documenten worden aangeboden. Dit gebeurt vaak wanneer men aanneemt met een origineel te maken te hebben. Aan (gewaarmerkte) kopieën kan echter slechts beperkt onderzoek uitgevoerd worden. De echtheidskenmerken in het papier zijn niet te onderzoeken omdat het aangeboden papier uit de multifunctional van de aanbieder of vertaler komt. Ook vervalsingen door middel van raderingen zijn op kopieën niet vast te stellen. De (gewaarmerkte) kopie wordt wel onderzocht. Op basis van technische en of tactische elementen kan soms wel een oordeel worden gegeven.

10. Internationale projecten

10.1 Factfinding-missies

Ten behoeve van onderzoek en het up to date houden van DISCS, verzamelt Bureau Documenten specimina (voorbeelden) van brondocumenten, stempelafdrukken en handtekeningen van bevoegde autoriteiten. Bovendien onderzoekt Bureau Documenten van diverse documenten de verkrijgingprocedures, onder andere door intensivering van de samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken en zelfstandige Factfinding-missies.

Er hebben in de afgelopen jaren Factfinding-missies plaatsgevonden naar onder meer:

- Angola
- Algerije (in samenwerking met het Danish NIDC)
- Armenië
- Bagdad, Irak (meerdere missies met verschillende partners)
- Bangladesh (in samenwerking met het Danish NIDC)
- China
- Egypte
- Eritrea (in samenwerking met het Norwegian ID Centre NID)
- Filipijnen
- Gambia
- Georgië
- Guinee
- India (meerdere missies, o.a. in samenwerking met het Norwegian ID Centre NID)
- Jordanië
- Kameroen (in samenwerking met het Danish NIDC)
- Koerdisch Gebied in Irak (meerdere missies met verschillende partners)
- Marokko
- Nigeria
- Oeganda (meerdere missies, o.a. in samenwerking met het Danish NIDC)
- Pakistan
- Palestijns Gebied (in samenwerking met het Danish NIDC)
- Sierra Leone
- Soedan (in samenwerking met het Norwegian ID Centre NID)
- Suriname
- Vietnam

10.2 Projecten

- Voor Frontex is meegewerkt aan het maken van een handboek voor de controle van Iraakse documenten, Afghaanse documenten, Jemenitische documenten en een update van het handboek Syrische documenten.
- We werken samen en verzorgen trainingen met betrekking tot nieuw op te richten identiteit centra in Europa.
- Onze medewerkers worden ook uitgeleend aan Frontex. Zij worden als ALDO (Advanced Level Document Officers) ingezet op documentcontrole aan met name de Europese buitengrenzen.

10.3 Opleidingen

Bureau Documenten organiseert en verzorgt (inter)nationale seminars, trainingen, voorlichtingen en adviezen aan (inter)nationale opleidingen op het gebied van (bron)document onderzoek. Deze producten zijn bedoeld voor ambtenaren die belast zijn met documentonderzoek en identiteitsvaststelling. Bureau Documenten heeft opleidingen verzorgd en ontwikkeld voor diverse (inter)nationale projecten en organisaties, zoals de NVVB, KMar, Politie, BuZa, Frontex, MIGRECO, EASO, IOM, UNHCR en ICMPD.

11. Beheer Documenten

Bureau Documenten beheert alle documenten die tijdens de asielprocedure overgelegd worden. Documenten voor grensoverschrijding en/of identiteitsdocumenten die niet vals of vervalst zijn worden aan de vreemdeling geretourneerd bij inwilliging van de verblijfsaanvraag dan wel bij daadwerkelijk vertrek uit Nederland. Indien de documenten op basis van objectieve feiten of omstandigheden noodzakelijk zijn voor de vreemdeling om de terugkeer voor te bereiden dan wel een (herhaalde) verblijfsaanvraag in te dienen kan de Dienst Terugkeer en Vertrek daarin faciliteren. Documenten die door Bureau Documenten als vals, vervalst, frauduleus verkregen, “met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid” of “hoogstwaarschijnlijk” niet echt of niet bevoegd zijn beoordeeld, worden niet teruggebracht in het rechtsverkeer. Bureau Documenten is aangewezen als strafrechtelijk bewaarder door het College van PGS van het Openbaar Ministerie.

Documenten die op verzoek van een andere overheidsinstantie worden onderzocht worden naar die instantie geretourneerd. De betreffende instantie is verantwoordelijk voor een eventueel vervolgttraject (bv. aangifte bij de politie) en/of retournering aan de aanvrager.

Vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze bijlage kunt u sturen naar: burdoc.onderzoek@ind.nl

Versie: Mei 2025